CROATIS.CH

KULTURA

Tajne života na otocima: Intervju s Jurajem Kukočom povodom projekcije “Otoci između tradicije i modernosti” u Zürichu

Autor: croatis.ch **Datum:** 16. lipnja 2025.

Čitatelji portala Croatis.ch imaju jedinstvenu priliku zaroniti duboko u srce hrvatskih otoka, daleko od uobičajenih turističkih brošura. Povodom posebnog filmskog programa “Otoci između tradicije i modernosti: Hrvatski kratki filmovi”, koji se u ciriškom Filmpodiumu prikazuje 17. lipnja 2025. u 18.30 u sklopu serije “Island Films: Light Shows of the Mediterranean”, donosimo ekskluzivni intervju s Jurajem Kukočom.

Juraj Kukoč je viši filmski arhivist iz Hrvatske kinoteke, dijela Hrvatskog državnog arhiva. Posvetio je svoj rad očuvanju i promociji hrvatskog filmskog blaga, a njegovo znanje i strast omogućili su nam jedinstven uvid u kompleksnost otočkog života. Kroz pažljivo odabranu selekciju od pet kratkih filmova iz 1950-ih i 1960-ih godina, ovi filmovi nude intiman i često surov, ali uvijek autentičan prikaz svakodnevice na Jadranu.

Razgovor nas provodi kroz slojevitost otočnog postojanja, izazove modernizacije te kako tradicija opstaje, ili ne, u svijetu koji se neprestano mijenja. Otkrijmo prozor u dušu otočana i njihovu borbu između očuvanja baštine i neminovnih promjena.

– Kako je došlo do ove suradnje?

J. Kukoč: Kustos Patrick Holzapfel osmislio je ciklus filmova o mediteranskim otocima u kinu Filmpodium. Ciklus se sastoji od 14 programa i Holzapfel je odlučio da dva programa trebaju predstavljati filmove iz Hrvatske, mediteranske zemlje s 52 naseljena otoka. Kontaktirao je Hrvatsku kinoteku – filmski arhiv koji se nalazi u sastavu Hrvatskog državnog arhiva. Kao viši filmski arhivist iz Hrvatske kinoteke složio sam program od pet kratkih dokumentarnih filmova o hrvatskim otocima iz 1950-ih i 1960-ih godina. Svi ti filmovi dio su zbirki Hrvatske kinoteke, kao i hrvatski dugometražni igrani film smješten na otok Izgubljeni zavičaj (1980.) redatelja Ante Babaje, koji će biti prikazan u sklopu ciklusa u kinu Filmpodium u ponedjeljak 16. lipnja. Program kratkih dokumentaraca održat će se dan nakon toga, 17. lipnja.

– Predstavljate selekciju kratkih filmova koji nude intiman uvid u život na hrvatskim otocima. Kako biste opisali glavnu nit koja povezuje ovih pet filmova, s obzirom na to da obuhvaćaju tako različite perspektive, od romantike do surove stvarnosti?

J. Kukoč: Zajednička karakteristika svih filmova je konstrukcija. U svim filmovima autori mijenjaju izgled stvarnosti svojim intervencijama, od blažih intervencija kao što su koloristički uljepšani prizori stvarnosti u filmu “Jesen na otoku Braču”, do snažnijih intervencija kao što je gluma i stvaranje fikcionalnih priča u dokumentarnom tkivu filma “Pod ljetnim suncem”.

– Film “Jesen na Braču” istražuje tradicionalne načine života. Koliko je, po vašem mišljenju, ta tradicija danas živa i odolijeva li izazovima modernizacije i masovnog turizma?

J. Kukoč: Na žalost, teško odolijeva. Već u filmu “Jesen na otoku Braču” tradicija je dijelom lažirana, jer se u filmu kao vrlo žive prikazuju tradicije koje su već tada, 1957., bile na rubu izumiranja. Tradicija se danas svodi na individualne inicijative rijetkih ljudi koji i dalje žele loviti ribu ili uzgajati masline na tradicionalni način i na mnoge udruge koje njeguju folklor i prikazuju ga turistima. Na taj način tradicija preživljava, i zahvaljujući turistima.

– “Mediteranski prozori” dovode u pitanje romantičnu perspektivu, fokusirajući se na važnost prozora kao mjesta za “špijuniranje, svađe i ogovaranja”. Koliko je ovakav prikaz svakodnevice na otoku autentičan i je li se takva vrsta socijalne interakcije promijenila s dolaskom interneta i društvenih mreža?

J. Kukoč: Naravno da se promijenila. Druženje uživo i zajedništvo općenito slabije je danas nego što je prije bilo, ali mislim da je strastveni temperament ljudi, kakav možete vidjeti u filmu “Mediteranski otoci”, i dalje prisutan.

– “Usamljeni otoci” prikazuju surovu stvarnost života obitelji na Kornatima. S obzirom na to da se često fokusiramo na ljepote Jadrana, koliko je važno prikazati i tu, manje glamuroznu stranu otočnog života?

J. Kukoč: Život na otocima danas je lakši nego prije radi modernizacije života, ali usamljenost ljudi je prisutna više nego prije, pogotovo izvan ljetne sezone, jer na otocima živi puno manje ljudi nego prije. Ljeti su otoci vrlo živi, puni događaja, aktivnosti, turista i vikendaša, ali kad ljeto prođe, svega toga nestane i ostanu malobrojni stanovnici, većinom starije dobi.

– “Pod ljetnim suncem” na Korčuli prikazuje otočane koji prodaju sve turistima i započinju afere s njima, stvarajući “drzak bijeg od siromaštva”. Koliko je ovaj film kritički osvrt na utjecaj turizma i koliko on mijenja moralne i socijalne vrijednosti otočana?

J. Kukoč: Film je napravljen kao simpatična satira, koja ne osuđuje te ljude, već duhovito prikazuje realnost otočana koji su odlučili da im je umjesto teškog života ribara i poljoprivrednika lakše, a i puno unosnije, iznajmljivati svoje kuće turistima i prodavati im razne usluge i proizvode. Slična je stvar i s mladićima, takozvanim “galebima”, koji šarmiraju turistkinje željne ljubavnih avantura s preplanulim, visokim i zgodnim Dalmtincima. U filmu ima dosta fikcionalnih, izmišljenih priča, ali one doista reflektiraju stvarnost.

– Svi filmovi zajedno traju 68 minuta. Koji je bio ključni kriterij pri odabiru ovih pet naslova i što ste željeli postići kod publike ovom selekcijom?

J. Kukoč: Htio sam prikazati bogatstvo različitih pogleda na isti prostor. Neki autori hrvatskih dokumentaraca vide otok kao romantičnu tradicionalnu zajednicu, a neki kao moderni turistički

kaos. Neki otoke vide kao prostor tihog i usamljenog života, neki kao prostor temperamentnog i burnog života. Također, htio sam prikazati kako su 1950-ih i 1960-ih autori stvarnost u dokumentarcu često prikazivali kroz konstruirane scene.

– Vjerujete li da će ovakvi filmovi pomoći Hrvatima u Švicarskoj, a i ostaloj publici, da bolje razumiju kompleksnost života na hrvatskim otocima, izvan uobičajene turističke razglednice?

J. Kukoč: Vjerujem da će se zabaviti i uživati u maštovitim i kreativnim filmskim cjelinama. Ostavljam gledateljima slobodu da sami odaberu koja im se od različitih “istina” o otočkom životu najviše sviđa. Po mom mišljenju, u svakom filmu na programu ima barem malo istine o tome kako je život na otocima tada izgledao, ali kako i danas izgleda, jer i danas na hrvatskim otocima možete pronaći sve, od usamljenih uvala do turistima nakrcanih mjesta, od kamenih kućica do noćnih klubova.

Izvor: https://croatis.ch/hrvatski-otoci-juraj-kukoc-filmpodium-zurich-intervju/ © 2026 Croatis.ch